

Karyna Vlasiuk
*Senior Lecturer at the Department of Hotel,
Restaurant and Tourism Business
International Humanitarian University*

Власюк К.В.
*старший викладач кафедри готельно-ресторанного
та туристичного бізнесу
Міжнародного гуманітарного університету*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-295-1-20>

MONITORING THE STATE OF DEVELOPMENT OF HOTEL INDUSTRY ENTERPRISES IN UKRAINE

МОНІТОРИНГ СТАНУ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

До березня 2020 р. простежувався доволі швидкий розвиток готельного господарства в Україні. За останні роки відкрилося доволі багато готелів високого рівня, вони забезпечували дохід державі у вигляді податків, а населення новими робочими місцями. Проте дану ситуацію суттєво змінило введення карантину через поширення пандемії коронавірусу, проте іще більших збитків завдала розпочата Росією війна у лютому 2022 р.

Нові умови для багатьох вітчизняних підприємств стали неможливими для функціонування і поставили їх на межу виживання. Туристичний та готельний бізнес втратив частку понад 25% компаній, а ще 10–15% на перебувають на межі закриття. Необхідно здійснити чимало заходів для підтримки готельного бізнесу, щоб зберегти дану галузь для повноцінної діяльності, оскільки сфера гостинності – це перш за все робочі місця для понад 400000 осіб в Україні (станом на 2021 р.) та забезпечення надходжень до бюджету.

Метою дослідження виступає оцінка сучасного стану функціонування підприємств готельного господарства України в умовах війни та обґрунтування перспектив розвитку в повоєнний період.

Попит на заклади розміщення підвищувався й через стрімкий розвиток туристичної галузі. Так, у 2021 р. незважаючи на пандемію коронавірусу до всього західного регіону України приїжджало понад 200 тис. туристів з держав Аравійського півострова, а платоспроможність внутрішнього туризму підвищилась мінімум на 3 млрд. дол. США [1].

В перші місяці війни готельне господарство практично зупинило свою діяльність. Прибуття гостей зупинилося, всі заплановані івенти і туристичні / бізнес-поїздки довелось відмінити. В центральному, південному і східному регіонах України показник відмов від бронювання зріс до 85-98% [1].

В зв'язку небезпекою сотні тисяч людей виїжджали із рідних міст на захід нашої держави, тому готелі там були переповнені. В інших регіонах готелі або втратили весь дохід й продовжували працювати зі збитком, або ж взагалі закрились.

Варто також зазначити, що з початку війни в Україні у готелях у структурі гостей загалом переважали дві категорії.

Перш за все – переселенці, котрі або тимчасово проживали в закладах розміщення й потім поверталися додому або знаходили постійне житло в новому для себе місті, або ж виїжджали далі – за кордон. Простежувався також попит від компаній та

дипломатичних установ, котрі релокували свої команди у більш безпечні області нашої держави. Так, наприклад, в готелях Ribas Hotels Group у Одесі внутрішньо переміщені особи упродовж перших місяців війни склали близько 70% гостей, проте на сьогоднішній день їх порівняно небагато – 10%. Це були переважно люди з Херсона і Миколаєва. Premier Hotel Palazzo в Полтаві у березні 2022 р. майже на 70% був завантажений біженцями із Харкова. Premier Hotel Dnister в Львові у березні і квітні 2022 р. виділив велику кількість номерів, а також облаштував один з конференц-залів під хостел для безкоштовного поселення біженців [2].

Друга категорія гостей готелів – представники ЗМІ, дипломатичні делегації багатьох держав, міжнародні волонтерські організації і т.п. Зокрема, таких гостей було чимало в львівському Premier Hotel Dnister. Особливо заклади розміщення відмічають представників ЗМІ: на початку воєнних дій у деяких готелях, наприклад, одеському Bristol і київському Premier Palace Hotel, таких гостей було настільки багато, що готелі перетворювались на свого роду хаби для міжнародних журналістів [2].

На сьогоднішній день стан готельного ринку в Україні залежить від регіону: те, як працюють дані об'єкти, й чи відкриті вони взагалі обумовлюється тим, в якій області вони розміщені, наскільки вони віддалені від місць бойових дій. Найкращою є ситуація в західній частині України: Івано-Франківській, Львівській, Чернівецькій, Тернопільській та Закарпатській обл.

Продовжує свою роботу 5-зірковий готель Bristol в Одесі, котрий знаходиться в управлінні Vertex Hotel Group. Також відкриті і готелі мережі Ribas Hotels Group в Одесі. Починаючи із 16 травня 2022 р. відновили прийом гостей і готелі у Києві та області. Усі вони були закриті через близькість до бойових дій. Об'єкти не постраждали, тож змогли відновити свою роботу.

Окремо необхідно звернути увагу на діяльність готелів міжнародних брендів в умовах війни: такі заклади розміщення, розміщені в великих містах, здебільшого призупинили свою роботу. Це загалом пояснюється політикою безпеки та іноземним менеджментом. Окрім того, їхня аудиторія – це іноземні туристи, котрі зараз не приїжджають в Україну. Наразі в столиці відновили роботу наступні міжнародні готелі: Hilton Kyiv, InterContinental Kyiv, два об'єкти Radisson Blu Hotel, а також Fairmont Grand Hotel Kyiv, Mercure Kyiv Congress, Holiday Inn Kyiv й інші [2].

За словами засновника Ribas Hotels Group (26 українських об'єктів в управлінні), наразі в Україні працює близько 20% готелів. Деякі із них, на жаль, пошкоджені унаслідок бойових дій. Повної інформації стосовно того, скільки пошкоджених готелів в Україні, немає. Зараз відомо, що у Ірпені (Київська обл.), котрий майже місяць перебував у окупації, зазнало руйнувань 28 готелів (згідно даних проекту RebuildUA). Постраждали також готелі в Харківській, Миколаївській, Чернігівській, Київській, Одеській обл., а також в Маріуполі – за підрахунками UHRA, це близько 15 закладів [2].

Необхідно також зазначити, що готелі, котрі не припинили працювати, змушені були перевести усі бізнес-процеси у безпрецедентно новий формат роботи. Оскільки одночасно необхідно було забезпечити гостям звичний для них рівень сервісу і безпеку перебування, допомагати співробітникам та їхнім сім'ям, займатись волонтерством: хто мав змогу – надавав укриття, приймав переселенців з різних регіонів, надавав гуманітарну допомогу і т.п. І нерідко це необхідно було виконувати із меншою кількістю команди, оскільки персонал готелів також намагався переміститись в більш безпечні місця чи емігрувати за кордон, або ж працівники долучались до лав ЗСУ або ТрО. Проте якщо спочатку головним питанням було те, як зібрати й зберегти команду, то нині – як завантажити її за умов низького попиту і невеликої кількості гостей.

Ще один виклик для готелів був пов'язаний з порушенням логістичних ланцюгів. Унаслідок браку палива та інших причин були зруйновані деякі логістичні процеси, це суттєво вплинуло на забезпечення об'єктів всім необхідним для роботи або запуску. Наприклад, у Ribas Hotels Group порушення логістики вплинуло на готелі на етапі будівництва. А у BANKHOTEL впродовж перших тижнів вторгнення відчували перебої у постачанні багатьох продуктів.

Зміни в роботу закладів розміщення внесла і комендантська година. В зв'язку із обмеженням в часі певною мірою ускладнюється процес поселення та виселення, основне навантаження наразі припадає на денну зміну. Окрім того, в зв'язку з введенням комендантської години працівники іноді проживають на території готелів. Також обмежено працюють ресторани й бари і інші сервіси, зокрема салони краси, SPA-зони й т. п. Деякі готельні послуги є недоступними на час повітряних тривог. Це окремих пункт в роботі готелів, котрі впровадили посилені стандарти безпеки. Вони мають на меті оповіщення гостей щодо повітряних тривог та їхнього завершення, облаштування, де це можливо, безпечних місць/укриттів, в яких люди зможуть перечекати небезпеку, тощо.

Згідно підрахунків Державного агентства розвитку туризму (ДАРТ), в зв'язку з війною Росії проти України сукупні надходження до державного бюджету від туристичної галузі скоротились приблизно на 26%. Наразі вітчизняний готельний ринок працює максимум на 2-3% в грошовому вираженні. На півдні даний показник складає 3-5% від планового, у Києві і області – 10-15%, на сході через бойові дії і окупацію територій більшість готелів призупинили роботу [3].

В західних областях склалась дещо інша ситуація. Там в лютому-квітні 2022 р. заклади розміщення були завантажені на 100%. Це спричинило значне підвищення туристичного збору. Згідно статистики Державного агентства розвитку туризму, впродовж перших шести місяців 2022 р. сума склала 89,4 млн грн, що майже на 28,8% більше порівняно із сумою за аналогічний період 2021 р. – тоді до бюджету надійшло 69,4 млн грн [3].

Попри це найбільше податків у I півріччі 2022 р. сплатили саме готелі і санаторії – близько 460 млн грн. На 39% збільшились надходження від діяльності пансіонатів й гуртожитків, котрі використовувалися для тимчасового розміщення внутрішньо переміщених осіб. Частка сплачуваних податків турбазами, кемпінгами, дитячими таборами відпочинку знизилась на 59% – з 178 млн грн впродовж перших шести міс. 2021 р. до 73 млн грн в 2022 р. [3]

До п'ятірки лідерів увійшли м. Київ і чотири області. Столиця поповнила свій бюджет більше ніж на 20 млн грн. Найбільший ріст порівняно із аналогічним періодом 2021 р. зафіксовано в Львівській обл. – 193%. До бюджетів громад даного регіону надійшло 19,7 млн грн. В Івано-Франківській обл. сума туристичного збору зросла 76,4% й склала 9 млн грн. Закарпатська обл. заробила 8,7 млн грн турзбору, що на 144% більше, ніж за аналогічний період 2021 р. [3].

Варто також рівень завантаженості готелів почав спадати наприкінці весни 2022 р. Не відбувся і курортний сезон. Понад 2000 об'єктів готельної нерухомості, які розташовуються на півдні й сході України, не відкрились взагалі. Винятком стала порівняно безпечна Одеса, в котрій нині працює 90% закладів розміщення із середньою завантаженістю 60%. В Києві готелі відновили роботу у травні 2022 р., проте досі тримають невисокий показник – 15-25%.

Таким чином, в процесі дослідження було встановлено, що зниження попиту на послуги готельних підприємств в кризових умовах є основною проблемою розвитку готельного бізнесу.

Висновки. Аналіз стану розвитку підприємств готельного господарства України показує, що наприкінці 2022 р. ситуація потрохи стабілізувалася. Нехай не у повну

силу, проте готелі працюють, залучають гостей, одержують прибуток й сплачують податки. Як швидко галузь матиме змогу остаточно відновитись й вийти на довоєнні показники? Все залежить від тривалості бойових дій і рівня міграції українців за кордон.

Література:

1. Лупашко А. На початку війни готельний бізнес України обвалився на 90%. Чи є надія на відновлення. URL: <https://forbes.ua> (дата звернення: 08.01.2023).
2. Встояти під час війни: як працюють готелі України. URL: <https://commercialproperty.ua> (дата звернення: 01.01.2023).
3. Державне агентство розвитку туризму. URL: <https://www.tourism.gov.ua> (дата звернення: 08.01.2023).